

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közgazdasági, közművelődési, társadalmi és szépirodalmi hetilapja. — Megjelenik minden szombaton

ELŐFIZETÉSI DJJ:

Egész évre	4 frt.	(8 korona)
Fél évre	2 frt.	(4 korona)
Negyed évre	1 frt.	(2 korona)

FELELŐS SZERKESZTŐ: Borbély György.

A szerkesztő-bizottság tagjai és a lap kiadóitáladonjai:
NAGY OLIVÉR, dr. SZENTPÉTERY LAJOS,
NAGY ALBERT és BORBÉLY GYÖRGY.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kazinczy-utca 7. sz.

Hirdetési arszabály szerint és előre fizetendő.

Kéziratok nem adnak vissza.
A lap szellemi részét ill. közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
A pénzüldemények pedig a kiadó hivatalhoz.

Tanulságok.

a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara 1893-ik évi jelentéséből.

IV.

Iparunk. kereskedelmünk és mezőgazdaságunk fellendülésének kérdését csakis az által vélemény helyesen megoldhatónak, ha városunk a forgalom tekintetében visszahelyeztetik azon anyagi érdek és hatáskörbe, a melyből a keleti vasut főirányának elterelése által erőszakos módon kiszakítottat.

Amde hogyan volna ez lehetséges? Hisz azt csak nem várhatjuk, hogy a Gyéres, — kolozsvári vasut vonal, egy többajós éjszaka álma után egyszer csak ide városunk mellé kanyarodjék s arra ébredjünk fel, hogy benne vagyunk a forgalom pezsgő életének kellős közepében?

Arra sem lehet semmi kilátásunk, hogy ezen már milliókat elnyelt és még soha jól hem lakott virágos-völgyi vonalszakasztól maga az állam ugorjék meg s a mi kedvtünet és megelhetésünkért óriási befektetésről lemondva, az egykor törvény által városunk szívében átvonulandó kimondott tordai vasut kiépítéséhez fogjon?

Ezt csak a Gyéres és Kolozs-kara között előfordulható legyőzhető technikai okok, vagy óriási katasztrófák árán lehetne elérni; már pedig ez utóbbi momentumra nem kívánjuk fektetni még anyagi előre haladásunk fontos érdekeit sem. De mégis van mód rá, hogy a vasuti irányzat fő tagolatával egy erős és egészséges kapcsolatba hozzassunk.

Ez volna: a Bihar hegységen, a havason át a tordai szárnyvonalat oly módon kiépíteni, hogy az akár a kis, akár a nagy Aranyos mentén Rézbányával, vagy a vaskövi szárnyvonalat összeköthessék.

Hát ez ideának nagyon szép — véli a t. olvasó, de kérdi is, vajjon van-e lehetőség reá? És léteznek-e oly indokok, a melyek állami, köz és magán érdekekből, eme vasut létesítését javallanák?

Ezen kérdésekre mi egyszerűen és minden gondolkodás nélkül igenel válaszolunk.

Megkísérjük hát csoportosítani érveinket, hogy kimutassuk, miszerint ezen idea újabb felvetésével, nem valami oktan szálmalom harcot kívánunk provokálni; hanem a tőlünk kitelhetőleg igyekszünk okoskodásainkat a lehető realis alapokra fektetni.

Minden logikus létezését két körülmény: a hasznosság és czélszerűség igazolja.

A mely dolog ezen két tulajdonság criteriumával nem bír, az tartós és hosszú életre nem számíthat.

Ebből kifolyólag nem csak a mi specialis érdektünk, hanem általános közérdekből kell tehát megvizsgálunk a kérdést, hogy ez által

is igazoljuk azt, miszerint állapotainkon segíteni nem tartozik az utópikák közé, mert ezen segítség nyújtás által nemcsak mi, hanem az általános közérdek is nyer. Ez pedig sokkal lehetőbb teszi a megoldást.

Közutomású dolog, a lefolyt két évtized alatt többen megpróbálkoztak már a havason átvezetendő vasut kérdésnek megoldásával; legalább a hírlapokban gyakran találkoztunk annak megemléztével, hogy hol egy, hol más consortium nyert engedélyt ezen vasut előleges munkálataira. De az adott határidők lejártak a nélkül, hogy valami pozitív eredményről hallottunk volna. Tettek-e — előleges munkálakat s ha igen mielő eredménytel — arról abszolute semmi tudomásunk nincsen.

Ez csak azt bizonyítja, hogy a kérdés nem új s a tőke már gondolkodott azon, hogy ezen utóirányt hasznos befektetésekre kiaknázza.

Ha most újból felvetettük ezt az eszmét, azt azon hiszbenben is tettük, hogy azoknak figyelmét, kiket régebben ez az eszme érdekel, ismét erre irányítsuk s egykori kedvencei tervezéseiket emlékeztetük hozzá. Úgyünknek annál több barátot sikerüljön biztosítanunk.

Ki tudja? Hátha az alábbiakban talán bővebb értesüléseket és tájékoztatást nyerve, az elejtett fonalat ismét felveszik, avagy immáron megszerzett tapasztalataikkal segítségünkre jönnek.

A mai üzleti világban, a mikor egy keresik a tőkék elhelyezésére a kedvező alkalmat — semmi sem lehetetlen.

Lássuk tehát már most minő állami, köz és magán érdekek javasolják és parancsolják ezen vasuti vonal kiépítését? És vessünk számat azaz is, hogy minő érdekek csoportok és érdekeltségek lehetne a kivitelhez megnyerni és annak biztosítani.

Hogy Torda város közönségének minő szüksége lenne ezen vasut kiépítésére, hogy ez által piacát a sárból felemelje s a jövő fejlődését biztosítsa — az az eddig elmondottakból önként következik. Az tehát bizonyos dolog, hogy Torda város közönsége nemcsak erkölcsileg, hanem vagyoni erejének a legelsőbb határokig való megfizetésével is sietne hozzájárulni. Ez iránt kétségben nem lehetünk.

A vármegye közönségének szintén érdekeben áll, de ezenkívül hazafias kötelessége is, hogy a megye székhelye egy virágzó, életerős központtal teremessék. A vármegye szerepét vivő előlékeltségeinek hazafiasága és gyakorlati gondolkozása biztosít minket arról, hogy alkalom adtán a kérdés sikeres megoldásának munkájából az őket megillető részt kivenni sietnének s teljesen megvagyunk győződve arról, hogy ezen vasut kiépítésének költségeihez — ha többel nem — legalább annyival

hozzájárulnának, mint a mennyt a m-ludasi szárnyvonal kiépítéséhez megzavartak volt.

Hogy az államkincstár érdekei is nyernének ezen vasut kiépítése által s hogy e szerint előtte sem lehet közömbös ezen kérdés — arra nézve elég egy pillantást vetnünk a topánfalvi rengeteg erdőségekre, melyeknek nyers terményeit — ut hiányában — kénytelen potom áron elvezetgetni és a nagymértű jövedelmet az élelmes vállalkozók zsebeibe juttatni.

Ha ezen vasut létesülne, vállalkozókra nem lenne többé szüksége; nem volna kényszerítve nyers terményeit elvezetgetni, hanem azon helyzetben volna, hogy azokat ipariag feldolgozva juttassa a piacra s ezáltal jövedelmét megszászorozza.

Hátha még elgondoljuk, hogy mennyi vállalkozásnak nyitnánk utat ezen vasut létesítése által, a mely az ipar és kereskedelem előtt úgy szolva még szűz földet nyitna meg a kiaknázásra — valóban bámulnunk kell, hogy ezzel a kérdéssel komolyan még senki sem foglalkozott.

Epen azért fel kell tennünk, hogy az államkincstár is sietne a mozzalomban a maga helyét elfoglalni s a megvalósítás érdekében — már csak az addig elkövetett súlyos hibák expiálásul is — a sikert biztosítani.

Hogy politica tekintetében van-e ezen vasutra szükség? a magyar állam eszme kívánja-e ezt? annak fejtegetése ez uttal, kérdés tárgyát nem képezheti.

Itt vannak továbbá a volt Aranyoszek magyar községei a melyek, hogy megélhessenek, kénytelenek terményeiket Kolozsvárra behordani és a havason át egész Topánfalvág keresni azoknak piacot. Ezt az utat hetenkint megteszik s a telet kivéve, majdnem az egész évet uton töltik. Minő megkönnyebbülés, minő áldás és minő munka és idő kímélés volna reájuk nézve az, ha ez a közlekedési ut megnyitvánék s áruikat könnyedén forgalomba hozhatnák. Ez is azt bizonyítja, hogy a tordai piac megsztart már részünkre az lenne a mi ezelőtt volt

Hogy az Aranyoszek ezen példásan munkás elemének létezését is biztosítani kell, az azt hiszem époly köz, mint állami érdek is egyuttal.

De menjünk tovább, hogy ezen utvonali kiépítése által a vállalkozásnak is — legyen az állami, vagy magán — minő kimeríthetetlen bányája nyílne meg.

Lássuk tehát, mik volnának azok az anyagok, a mik ezen utvonali mentén és közelében az ipari és gyári feldolgozásra mintegy önként kínálkoznak.

A közetekből különösen felülmentendők: a járai, kis-oklosi, de legkiválóbban pódsgát völgyben levő finom szeműs, fehér és rózsaszínű kimeríthetetlen mivány-telemek, a melyek

egy műépítészeti, mint művészi célokra helyüket állanak. Nemkülömben a több helyen felbukkanó hatalmas telepei a gránit és syenitnek, melyek városok kikövezésére kiválóan alkalmasoknak bizonyultak; valamint az oklosi és járai gránitok is figyelmet érdemelnek.

Az érczenetekben a pirít birna legnagyobb fontossággal, mely különösen Offenbánya körül nagy mennyiségben fordul elő s a vegyészeti ipar — kivált kénsav-gyártás — czéljaira nélkülözhetetlen kellék.

Hasonló célokra igen fontos a Torda város erdején lévő mángán ércz — pyrolusit, — valamint a Jára víze mentén lévő antimon érczek.

A boróvi hidon innen, az utfélen lévő sphaerosiderit kénerek, méltó kiegyesítői a torozkói kitlító vasérczenek.

Megemlítendő továbbá az offenbányai ritka sylvánit, mely tellur ércz 25% aranyat is tartalmaz.

Az aranybányázat rendkívül sokat nyerne a közlekedés megkönnyítésével. A világhírű abrubbányai, verespataki aranyhegyek; a Jára völgyi, érczpatoki, vadvölgyi, offenbányai aranybányák nagyon is várják hogy a világ tudomást vegyenrőlük.

Ime, mindezen kiaknáthatatlan kincsek, minő tág mezőt biztosítanak a megelhetőség és az értékesítésére. S ki tudja még mennyi érdekes és hasznos kö- és ásvány-telep megismerésére vezetne a hozzáférhetősé könnyűvé tétele.

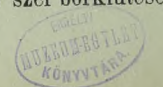
Azon körülmény pedig, hogy egész utvonali ósi rengeteg erdőségek közelében van el — a fa anyagok kellő értékesíthetőségének hozná meg századok óta hiában várt időpontját. Ezen erdőségekben legnagyobb birtokos a torozkó-zatgyörgyi Thoroczky család és a Thoroczky grófok; nem is említve, hogy az erdélyi mágán családok majd minde-nike bir itt erdőségekkel, melyeknek gypjára azonban a hozzáférhetetlen ség miatt érték nélkül senyed el.

A torozkói világhírű vasbányászati is utolsó napjait éli.

Az a páratlan jószág vasércz, melyből hegei állanak, megérdemli, hogy bányászatának megmentése sürgős állami intézkedés tárgyát képezze s derék népe apai foglalkozására visszavezetessék s az elzülés és elszorodástól megmentessék.

Állami érdeket képviselnek továbbá még a tordai sóbányák is; ezekkel szemben is kötelessége a kormányának jóvá tenni azt a hibát, a mit a vasut elvezetése által elkövetett; nemcsak állami szempontból, hanem azért is, hogy a hanyatlásnak indult tordai sóbánya művelést oly terjedelművel fejlessze, minőt elsőrendű sotelepeinek minősége és terjedelme megkíván, hogy az által elszegényedet polgárságunknak kenyérkeresetet biztosítson s a már alig tengődő bánya művelők generációját kihálalni ne engedje.

Cs. Mike Márton gyógyszerész „Lilium-kenőcsé” az egyedüli legbiztosabb szer bőrkiütések (szepelő, májfolt stb.) ellen Kapható a készítőnél Tordán, Főtéren.

Hogy a tordai sóbányák közvetlen vasúti kapcsolattal nem bírnak — annak már többször megadtuk az árát. Legutóljára azzal, hogy az a consortium, a melyik most M.-Ujvárt egy nagyszabású szodagyár építésén fáradozik, több, mint egy millió ft. befektetéssel — először itt kereste meg tőkéjének elhelyezését; de a daczára az egyéb kedvező kilitásoknak — kénytelen volt a szállítást tekintében mutatkozó nehézségeknek engedni és másutt tni fel sátorfáját, holott az itt századok folyamán megmótt géra hegyek, alig számolt tevő árban kínálkoztak a feldolgozásra.

De eltekintve az állami köz és finansialis érdekektől — jelenleg olyan szerencsés helyzetben vagyunk, hogy előkelő államférfiak, nemcsak mint ilyenek, de mint magán érdekeltek hozzájárulását is biztosnak vehetjük akár az állam. akár magán tőke kísérelje meg az eszme megtestesítését — nem is említve azon üzleti érdekeket, melyek az utóbbi esetben szintén segítségünkre sietnének.

De tartunk sorrendet.

Ott van első helyen a többszörösen milliomos, 41 gyárral bíró, a híres Schoeller és társai tulajdonát képező tordai cellulose gyár, mely ma is azért szünetel, mert fája nincsen, a miből dolgozzék. A kincstár ugyanis az Aranyos sekély vizállása miatt nem volt képes a szerződésileg biztosított famennyiséget leszállítani s ezért a gyár kénytelen volt az üzemet beszünetelni. Már pedig mekkora anyagi kár, nemcsak a gyárnak, hanem az abban egész éven át foglalkozást nyerő háromszáz munkosnak is — ha több hónapra terjedő szünetelés áll bé? Ilyes eset a vasúti közlekedés megnyúlásával nem állhatna elő. — Bizonyosra vehetjük tehát, hogy a Schoeller és társa czég is sietnie millióival a munkálatokban részt venni s már saját érdekében is a részvények előhelyezésére piacot teremteni. Annál is inkább, mert ilyes vállalkozás már nem új dolog előtte s a mint tudjuk, Beszterce környékén önállólag is épített egy vonalszakaszt. A czég élénk érdeklődése tehát kétséget sem szenvedhet.

A torozói vasbányákról már megemlékeztünk.

A gróf Andrássy családnak nagy-kiterjedést havasai, melyeknek terményei elszállítására természetes és egyedül vizi útként a Jára vize kínálkozik — szintén régóta várják, hogy a világi piac számára megnyitassanak. Azon körülmény, hogy a család egyik tagja jelenleg államtitkár, csak fokozhatja a megvalósítás lehetőségébe vetett reményünket.

Nem kis jelentőségű körülmeny az sem, hogy Lukács Béla keresk. miniszter ó nagyméltósága, — ki az erdélyi részek érdekei iránt kiváló simpatióval viseltetik — csak a közel mult napokban szerencsésletette jelenlétével a Gyulafehérvár — zsalathai szárnyvonal munkálatainak ünneplés megkezdését. Mert ezen szárnyvonal, ha a havasi vasut kiépítették, feltételezi, hogy Zalatánól kiindulva tovább folytattassék és a havasi vasut, mint fővonalal szerves kapcsolatba hozassék; ha egyébként nem, már csak azért is, hogy a kincstári erdőségek terményei ezen irányban is utat találjanak. A mi még a vasuti-hálózat okserző fejlesztésének szempontjából is elengedhetetlen követelménynek tűnik fel.

Ime, a hely szük volta miatt csak feltelesen összeszedett mennyi kíváló érdek szól a mellett, hogy itt az ideje annak, miszerint ezen új

vasúti vonal kiépítése iránt komoly lépések tetésének s egy erős propaganda szerveztessék, hogy a rég vajudó eszme végre-valahára a megvalósulás stadiumába tereltessek. Csak akarni, de komolyan kell akarni — s akkor a siker bizonyára nem fog kimaradni.

Az bizonyos, hogy a havasi vonalszakas kiépítése jóval többbe kerülne, mint egy ugyan olyan hosszú síkföldi pályatetté; de ezzel szemben megvan az a nagy előnye, hogy az évi fenntartás összege alig képezné azaz fenntartási költségeinek egy pár százalékát. Különben a természeti akadályok könnyen legyőzhetők, a a gainai nyergem a Bihar hegységén át tunnel nélkül is lehetne a Rézbánya, vagy Vaskoh felől összeköttést létesíteni. De ez a technicusok dolga.

A tordai és vaskohi szárnyvonal, mint egymásfélől kinyújtott két kar — mintha csak arra várakoznának, hogy egymással barátságosan jobbot szoríthassanak.

Bizuk vármegyénk érdemes főispánjában, ki ott, a hol a köz és jelenen Torda város érdeke forog a koczkan, széles összeköttetésével kész örömet jönné segítségünkre s nem zárkózna el attól, hogy a város fontos küzdelmeiben, magának a legkiválóbb helyet biztosítsa.

Oldalánál találunk bizonyára első sorban vármegyénk büggő és tevékeny alispánját, ki már szülő városa érdekében is minden lehető alkövetés anyagi érdekei javítására.

Az utvonali irányban lévő érdekeltségek közül első helyen Thorockay Lajosra utalunk, kinek tevékeny sokoldalúsága itt is hasznos szolgálatokról biztosítana.

Városunk fāradhatatlan képviselője Dr. Pap Samu multja pedig kezesség aról, hogy alkalom adtán hűbűses szöszölője lenne gyűntiknek; ismert tevékenysége semmi kétséget sem hagy fenn az iránt, hogy egy erkölcsileg, mint anyagilag, sietne választó közönsége érdekei megmentésében közreműkölni. Erről is teljesen tisztában lehetünk.

Ott vannak a vármegye többi tevékeny ifjú képviselői: Boncza Miklós, a kitűnő jogász, gr. Bethlen Balázs a kiváló technicus és ifj. Thorockay Miklós, kik bizonyára képviselői tevékenységük legszűkebb diadalnak tartanak, ily országos érdekt alkotás létesítésében részt vehetni.

Egyszóval a kilitások minden oldalról biztatók, csak ember kell a gatra, ki az elejtett fonalat felvegye.

Vajjon akad-é? Szeretjük hinni, hogy igen.

Adja Isten!

Ime az eredménye azoknak a tanulságoknak, a melyeket a kamarai jelentésből levontunk; helyesek-é? Birnak-é gyakorlati jelentőséggel? s hogy különben Torda város helyzetének javulásával kombinálható-é — azt a t. olvasó szives ítéletére bizzuk, csak azt jegyezvén még meg, hogy ezen cikksorozat, minden hosszszabb előkészület nélkül csakis a pillanat behatása alatt születvén — mint rapsodiusc elmefuttatás — semmi igényűl sem bír.

Nesselfeld Miklós.

Vármegyeli közigazgatás.

Torda-aranyos vármegye közigazgatási bizottsága asept. 12 én tartott gyűlést, melyben a mult augusztus hóról a következő nevezetesebb jelentéseket tették:

Rédiger Béla alispán jelentése szerint külföldre 16 utelvel adatott ki, melyből 15

Romanábia szólt. Tüzeset 6 helyen volt melyből 4 gyújtásból, 2 gondatlanságból ereit. A kár 590 frta van becsülve.

Nagy Olivér főjegyző előterjesztése után a bizottság Dr. Vajda Dániel m. ludasi járás orvosnak 200 ft. segélyt szavazott meg, a miért a távollevő mező-záhi körvrosi tendert is végezze kellő agybuzsággal. Ugyancsak a főjegyző előterjesztésére adott gyűlés engedélyt Vártaiva, Cseg-z, Borév és Torozokó vidéken a hajóráadásra, hol a vaddisznók mödnelkül el vannak szaporodva.

Varasdy Lajos kir. tanfelügyelő jelenté, hogy az állami iskolák szervezése végett a megyében igen sok községi iskolát meglátogatott s mindent, konkrétszenen fogadták az állami iskola eszméjét. Több helyen remélhetőleg még ez év őzén felállított lesz az iskola. A Tordára engedélyezett új tanterik: Beke Márton, Kállina Emilia és Gajzók Róza személyökben már ki vannak nevezve az elemi iskolához, melynek felszerelése és beburtozása 450 frta került. Az alsó és felsőzenthalmifalvi iskolához is kineveztek meg Derzi Domokot Torozokóról és Szentpéteri Erzi új tanítókat.

Mezey Lajos helyettes pénzügyigazgató jelenté, hogy a tordai adóhivatalhoz bejött 45736 ft 22 $\frac{1}{2}$ kr. a maros-ludasához pedig 11096 ft 10 $\frac{1}{2}$ kr. együtt 56832 ft 33 kr. Jelenti továbbá, hogy a Hirsch Majer vállalatban belv Gerendi m. gazd. szerződés augusztusban szünetelt, a Mendel Lázár tordai gyárban pedig e hóban sört nem termeltek. Vegre, hogy Kövenden az adószedés és adókezelés körül rendetlenséget találtak s a vizsgálatra és hiány megállapítására egy pénzügyi számíztást küldöttek ki.

Dr. Szentpéteri Lajos m. főorvos az egészséget az előző időkhöz viszonyítva igen jónak jelzi. Leginkább a gyomor-béhurutos bántalmak és váltólag fordultak elő, ezek is kis mértékben, melyeknek ilyenkor van inkább idejük. A mi máskor nem történt, ez egyben megkímélte a vérhas vármegyénket. A fertőző betegségek közül volt egy kevés roncsló torokból. A kórházban 77 beteget ápoltak e hónapban.

Ferinsza Alfred kir. főmérnök jelenté, hogy az állami utak kielégítő (a mi viszonyaink szerint, s.) A megyei közutak közül beutazta a Maros-Décsé Csesztve, Felvincz, Hadrév, M.-Lekenéz, Mező-Kapus, M.-Ludas, M.-Mehes, Gyéres, Egerbegy, Tóhat, és M.-N.-Csán között levőket s a vállalkozónak átadta a helyszínre a javítandó műtárgy helyreállítási munkálatokat: a kavicsvizsgálatokat is megtette s megsejtelte a gőz-kaszókat. A telefon hálózat e hó végén be is létejeve s a főszoigabírószókok összeköttetésben lesznek a megye központjával.

A kövendi tüzész.

Torda-aranyosvármegyének előrendű kőszége között Kövendő egyike a gazdagabbnak a jó határ és elég jó szorgalom következtében, s egyetlen tizta magyar falu, melyhez hasonló község aligha van egész országban, Erdélyben ezen paratlan.

E főjegyző magyar falu lakosságát rémséges riadalom rázta fel nyugalmából e hó 14-én, pénteken delután 2 órakor. Gál László collectornak csűre lángot vetett. A dűhönöz szelvihar pillanatra nyálkában hordta felkölmötényi távolágra az egy szalmát a falu déli szélére a szintén szalmás épületekre, a melynekből nagyobbára áll a község, sürítve a temételen behordott takarmánnyal: buza, szóna és szalma kaszókalk. Így a falu dekök csakhamar két tüz közé vala szorítva, melynek pillanatában a kétségbeesett javveszkelésen kívül egyéb nem volt hallható és gondolható. A gyorsan harapodó lángok elől csakhogy életét mentse, futott mindenki. Mentése s oltásra gondolni sem lehetett, hová egy sikrárt már elvitt a szél. Így rövid pár óra alatt 24 telken 32 családnak mintegy 90 — 100 laborának épülete s takarmány kazajai tövűg teljesen porrá égett, melyben az esetleg cícsépell gabona és minden egyéb bambá és fűstube ment. A kár mintegy 60 ezer forint, melyből csak az ek-

lézsia épülete, Adámosi György falusbíró és három árának a háza volt biztosítva.

Az elégett családok a következők (csaknem olyan sorrendben, a mint a vég terjedett): Gál László 7 családdal, Sárdi Imre 5 cs. t, Gál Lajos 4 cs. t. stb. Egri Mihály 4, Nagy Zsigja 4, Egri Péter 3, Adámosi 4, Fodor József 5, Kovács Pál 3, Kovács Mózesné 1, Bajka Márton 2, Szabó Máté 6, Csipkés István 1, Kerekos Szmócs, Csépp Samu 8, Szatmári Miklós 2, Szatmári Józsa 1, Hóka József 3, Zöld János 3, Kovács Sándor 1, ifj. Dengyel Imre 4, id. Dengyel Márton, 4, id. Bolonyi András 4, ifj. Bolonyi András 2, ifj. Bolóni Pál 3, Csekme Elekné 1, Dengyel Imréné 2, Adámosi György 3, mesteri telek, papi telek, Fülöp Márton 7. Mintegy százza megy tehát azoknak a számok, kiknek pusztán a rajtok levő ruhájuk maradt meg.

A veszedelem első pillanatában a környékből Tordáról 10 kilométer távoláságról hová a tüzszlop teljes egészében látszott legelőször rohant ki Dr. Damokos Antal öber főszolgabíró s a tordai tüzöltő-tentületek hamar talpra kelt csapata Leikes János és Lämpö Lajos vezetésekké lett. A főszolgabíró Gál Mór kövendi lakossal és Adámosi főbíróval legelőször is a kétségbeesett szegény embereket nyugtatta meg vizsgálati szárvával s gyors intézkedésével, hamaros tudósításokat külvéle jobbra balra. A tüzöltők emberfeletti erőmögfeszítéssel küzdöttek a vég ellen, legelőször véve használatba a nyáron felavatott Felhá, Zápor és Mentő szivattyúkat. Sikertől is nekik az Adámogy Gy. f. bíró tágas ulváran megállítani a tüzet, hol a takarmány elégett ugyan, de az épületeket megvédték, melyben segítségükre volt a meglehetősen tágasság, a sok fi és az akörmény, hogy estefél máj csendesedett egy kisé a szél. Ez volt az utolsó felék, a hol a fékeveszett romboló elem megpihent. Diszcretell kell megemlíteni emberégsen fāradásokortól a szomszéd faluk lakosságának nagy részét, kik még az égő órában csapatostól érkezve segítségül voltak a mennyire lehettek. Tömegestől siettek át Ar.-Rákóczi, Váralföld, Sinfalváról a főleg Szentmihályfalváról az emberek, kiknek az élén Dmár I. Sigmond E. és Nagy L. főbíró állottak fāradhatatlan buzgósággal. A rend fenntartására s a szükséges intézkedések megtételére csak hamar megjelentek a hely szűzen a hivatalok többi személyei is: a csendőrség, rendőrség, továbbá Rédiger Béla tordai aranyosvármegye alispánja, Jakab Gergely tordai rendőrfőkapitány, stb.

A pillanat alatt éhbálál nyomorába jutottaknak az el nem égett birtokok, mint Gál Mór, Adámosi s mások nyújtott pillanatnyi segélyt, betevő falat.

De hála legyen az emberégségen gondolkozó és nemesen éző szívnek, távolabórl sem késett a gyors segély. Torda város a pentárából és a rohamos gyűjtésből má nap már kiküldött 160 frtot s nagy halmban elemi szereket: szemes gabona, liszt, pityoka, kenyér, hus stb. Ékezzett 24 óra múlva a kománytól is 400 ft. Szekérelt küldöttek Sinfalváról is nyomban az elemi szereket. Ugy hogy másnap a segélyek kiosztására egy bizottság alakult ifj. Gál Lajos elnökkel és Adámosi Antal huszár hadnagy jogzóval s vasnap egész napon át a pillanatnyi segélyek kiosztásával foglalkozott a bizottság.

Igy már a második napon biztosítva volt egyidőre a tönkrement 100 ember a legriozozatosabb vesztőlől az éhbálálól.

Sokat adtak, kik gyorsan adtak a közbeszéd szerint. Legyen este nekik halás közönet elő sorban a szenvedőknek nevében, a bizottságnak és a közömrálnak nevében.

Kérő szavunkat mi is feleljük az ünhibájokon kívül veszedelembe jutott embertársainkért, mert az az igazság, hogy viszálltuk őket előbbi állapotukba. A kityől telik és a kiknek a szivők megenged, adakozóznak szánókra tetszőségük szerint bármily alakban és minőségben, ki a mennyit bír, mert sok kicsiből lesz annyi, a mennyi szükséges. Az adományokat egyenesen el lehet küldeni Kövendőre ifj. Gál Lajos

urhoz, a segélytőző bizottság elnökéhez, akár az „Aranyosvídek” szerkesztőjéhez (Kaczinyc-utca 7.), mert mi azokat lehető gyorsan közvejtjük a bizottságnak.

Mindenkiben előfall a kérdés: miből lehetkezhetett a sűjtő veszelem. Kís szikra is elég szhoz, vagy egy gondatlan pipász. Az okot az arravaló hivatal kideríti, vagy nem deriti, az az ő dolga. Az újásg lejtira a két versió szerint járó szóbeszédet, mely a még füstölő romokon járó kelők között közszéjő forog.

Nemelyek azt mondják, hogy a cselél gondatlanul pipázott a csőr körül.

Mások azt mondják és szédítő hangon beszélik, — hogy e veszes dialomnak már a megölözök kétszeresen szomorú. Ugy mondják, hogy a collectornak, kinek a csure először lobbot vetett, regentén megveszáródott volt egyszer az elméje. De meggyőző volt és collector lett. Ily mulva keze alatt az adóközlő bizkult közvonalban vala. Zavar állott elő. Ennek vizsgálása és kiderítése ugyan csak ott van egy lét. Ott tartózkod egy adóztást. A bajnak tudatában aztán most másodszor is elborult elméje a collectornak, s feleségét üldözé mániájában tízes útszékkel rohant ki a répitette azt felesége helyét a szalmaboglyába.

Igy beszélik. Ki tudja mi igaz. Mindenképen szomorú.

ifj. Keresztcs János 1 frt, Erecsényi Emma 20 kr, Tulodgi Sámuel 1 frt, Vagy Elek 1 frt, Kövér 10 kr, Borsos Sándor 50 kr, Tasnádi János 20 kr, Pálfi Miklós 20 kr Szabó Miklós 10 kr, N. N. 10 kr, Deak Mihály 10 kr, Soós Sándor p. fővizsgázó 40 kr, Kovács János 2 frt, Alekszi József 50 kr, ifj. Veszprémi József 20 kr, Keresztcs János 20 kr, Orbán Károly 25 kr, Bukó Márton 10 kr, Szentkirályi József 20 kr, Csetri Sámuel 20 kr Kis Sámuel 20 kr, Fodor Ferencz 50 kr, Lovas Mihály 20 kr, Czeglédi József 50 kr, Kubaszek János 20 kr, Ferenczi Árpád 50 kr, öz. Tóth Miklósné 50 kr, Almási Gábor 10 kr, Bodó Andrásné 10 kr, Simon Samu 10 kr, Kontesz Nikulján 10 kr, Veszprémi Ferencz 10 kr, Csiki Györgyné 120 kr, Szász Györgyné 10 kr, Veszprémi Sándor 10 kr, Popik János 10 kr, Hosszu Elek 10 kr, Tuzogyi Sámuel 15 kr, Hegedűs Ferencz 20 kr, Kövendi István 10 kr, Antkő Károly 10 kr, Matyás Károly 10 kr, Erdélyi János 10 kr, id. Szabó József 10 kr, Farkas Mihály 10 kr, Lovas Lajosné 10 kr, Kendesri Józsefné 10 kr, Csetri Károlyné 10 kr, id. Telegdi Lajos 20 kr, Pusy Sámuel 10 kr, id. Bótya Mózes 10 kr, Brassányi Ferencz, 10 kr, ifj. Szabó József 20 kr, Czako Mártoné 20 kr, Saba Lajosné 10 kr, Pethi Sámuel 10 kr, Sábucz Lajosné 10 kr, Barthia Ferencz 10 kr, Istváni Sándor 10 kr, Eszaks János 20 kr, Albertfi Jánosné 10 kr, Nagy Benő 10 kr, Farkas János Zilán 20 kr, Zabolai Istvánné 10 kr, Maroczki Ferencz 10 kr, ifj. Nagy Miklós csizmadia 10 kr, Varga István 10 kr, ifj. Telegdi Lajos 10 kr.

A többi alomnyozásokat jóvókor folytatjuk. Most csak azt említjük meg, hogy Miksa Imre ur Haltrévi 100 (száz) vóka buzak küldött tagnaplót. Kövendő a károsulat közt lenni egyenlő köztársasra, Kétszeresen bollog az kit az isten anyagi tohességgel s melője józissal is megadott. A kövöndek halásan emlegtek e szép küldeményt.

IRODALOM.

Az 1848-49-iki magyar szabadságharc történetének megjelent a 20. füzet is már a Gracza György szerkesztésében. E füzetben a következő képek vannak: az első népközpövisleti országgyűlés meggyitása Pesten 1848. jul. 5. a képviselő ház ülésterme a Redoutban, a főrendiház ülésterme a nemzeti múzeumban. Schöler Ferencz ösziaktábornok, Sárogy Gyula az „Arany Trombita” szerzője, Lebstock Mária a nőhonvéd (1890-ben felvett fénykép után), Ugyanó mint huszárhadnagy a tápió-keleti ütközetben. Török Ignáz honvéd tábornok. Krivácsi József tüzérezdész (Egykoru apuarellől).

Meghürvölt nemzeti becsületünk elánnia ki van szolgáltatta az ellenük oláh részről szórt rágalomnak, hogy ma-holnap veszendő talál menni az a nagyrékelt jó indulat, amellyel hazánk eddigelő a külföld népei részéről találkozik. A Pesti Népő felismerve e fenyegető veszély komoly voltát, magára vállalta azt a hazasias feladatot, hogy a külföldi vezérő szemlélővel az utóbbi években megült intellektuális és erkölcsi kapcsolatot ismét szorozabba kösse s így visszacsoport azoknak a rokonszenvét, akik már kezdték pillant eltanulni. E célból a Pesti Népő tárczaosztánának rentes dolgozóitársai megnyerté a francia irodalom legjelesebb mestereit, Camille Flammarion, a műkritikus fedj-elme, Domme, a jeles műtörténész, Müntz, a renaissance tudós buvára, Redus, a kiváló geográfus, havonkint egy-egy tárczaosztály fejjak megirvendtetni a Pesti Népő közönségét. Ezenkívül havonkint egy-egy tárczaosztály közül a Pesti Népő a következő hívesek irkolt, úgy mint: Emile Zola, Anatole France, Armand Sylvestre, François Copé, Alphonse Daudet, Cautle Monies, Jules Lemaitre, Marcel Prévost, és Paul Bourget, a kik mindannyian szerzőlésszerűen kötelezték magukat arra, hogy a Pesti Népő számára rendszeresen fognak beküldeni eredeti dolgozatokat. A Pesti Népő továbbá magához váltotta Kizárólagos fordítási jogát mindana regényeknek, melyeket Alphonse Daudet és Georges Ohnet, a francia elbeszélő irodalom e híves mesterei a legközelebbi őt esztendőben írni fognak s már ez évben fogja közölni Daudet egy remek regényét, amelynek tárgyát a költő saját ifjúkorából merítette, valamint Ohnetnak most munkájában levő „Régi harag” című szenatősi regényét. A Pesti Népő nagy alkotók árán érte azt, hogy a világlapokkal egy sorban áll, s a magyar közönség az érdelem, hogy támogatásával ezt lehetővé tette.

Gyűjtésünk a Kossuth-szoborra!

Benedek Sándor haszaszosi tanító a Viski-féle füzetekből árusított néhányat tanítványai között, sajátjából pedig 60 krt küldött a Kossuth-szoborra. az Aranyosvídek” eddigi gyűjtése 417 frt 87 kr.

Különfelek.

Előfizetést kérünk az „Aranyosvídek” ez évi negyedik negyedére (október, november, december) 1 (egy) forinttal. A kik esetleg hátrélekedni maradtak a múlt negyedekről, sziveskedjenek Szeptember 30-ig a Kiadóhivatalhoz juttatni az 1, 2, 3 esztel 4 frt díjakkal, hogy a lapot anyagi gondoktól menten állíthassuk ki. Torda, 1894. szept. 22. Szerk. és Kiadóhivatal.

Béküvő. Lugosi Boldizsár tordai kereskedő mult vasárnap lépett házasságra Zalányi Annával. Zalányi David szép és kelvecs lányával. Szerencsét kívánunk az új párnak.

A „Tribuna” bánatja. Eljuttott a Tribunalhoz is egy meghívó. Maros-Ludasról, hol jötkönyvezélt mulatságot rendeznek. A meghívón előkelő emberekől álló nevezor van, többek között Grót Bethlen Géza főispán, Felzeagy, Felsőllő, Gr. Bethlen Sándor és Balázs orsz. képvis. Dr. Betegh Miklós főszolgabíró stb. továbbá Moga Tivadar, Deák János, Podoba Pánfil körjegyző stb. Utóbbiakban felfedezi a Tribuna az elévült románokat a kesernyő hangon fedőkördökli na nemzetiisége ügyeért búsongó kedélybe mártva mérges pennáját. Mi lesz a román ügyével. Eképen soha! Im ez urak nem réstélek eltévő bátyányok módjára a barbárok közt egyelénylő sőt nem állják barbu neveket venni fel a klasszikus Juvonás Deákni stb. helyett! Bizony, bizony „romlásnak indult hajdan erős” — Róma.

A kolozsvári Kerékpáros-Egytel helyes vasárnap d. u. 3 órakor tartja első bicycle versenyét nagy ünneppelséggel új pályáján a sétatoron.

Vakmerő lopások. Csőtörőkötön este 7 órakor, mikor vacsorálni szokás, Kondor Mózes portáztársunk is vacsorált háza népével, cselésdégével. Ez alatta más szobából az ajtózárt feltörése után, magis ismeretlen emberek kivitték a ladát a kénybe, feltörték s a benne levő 850 forint készített a többi papirosak közül s avval ellillantak. A rendőrség megindította a nyomozást. — Galgáczó Róbert gyógyszerész ugyanaz este a „Harmas-földön” tul elloptak a szerkéről egy pakkot a melyben 80 frt értékű nól ruha volt.

A szekely-kocsárdi állami iskolához egy harmadik tanerőt engedélyezett a miniszter ur.

A topánfalvi állami óvoda baja. Az érdekeltek névben felvilágosításért és orvosláért tosznak miniszter az óvodáról. Közölnöbri és távolabbi érdekeltek többen küllöttek már hoznak Topánfalváról kerő és ostromló leveleket az ók óvodások ügyében. A dolog úgy áll, hogy állítottak volt fel Topánfalván egy állami óvodát s most is nyitották nagy szeszével! Az óvónó aztán elment egy havi szabadságra s most a gyerekek hónapja, hogy szabadságra van ő is, a gyermekek is, pedig kívárt a mezel munkabesámor gyerekeknek nyitron át fell az óvoda és nem lehet. Főleg a havasi községekben, hol orjárasra vannak a hazak egy-mástól, tölen nem szűt óvodába a gyereket, otkon is gondját viselik, de nyáron jó volna az óvónó segítségé, hogy a szeszeg ember dolgozassák a gyereke s maradjon isten számba. De meg ha már egyszer feltartják az óvodát s feltartják a lakosok, szülők 3 százalekos adójával is, illő, hogy létezzék is az az óvoda. Óvodabizottság, melyek is vannak, van szűkös is, van potató is, van gyermek is csak óvoda nincs. Baj az is, hogy az ifyfelelo bizottságok s bizottsági elnökök rendszeren élnek a tanügy emverivel s így nem hogy javítsák, de felvilágosítanak sem nyitnak egyik a másiktól egyet másik ügyben. Egy-egyvaló is a kivánságog szivesen közöztöjtik így nyilvánosan is a kit. tanfelügyelő ural, hogy sziveskedjék az óvoda bajt orvosolni s az ügy tisztázását a szülők érdekelten lehető gyorsasággal végrehajtani.

Rendőrti hírek. A szopt. 10-iki országos vásáron Horvák Miklós szekererődlapok a szomszédból egy emyőt, aztán jól felszerelve elvitték az udvarról a szekeret. Nyomozzák, de még nem találtak rá. Péter János „Korona” rendőrség házából a leány-cseléd szedett össze drága selyem ruhákat, de két nap mulva meccapték s a ruhák nagyobb része megkerült.

Kisbáb tüzek. Harasztoson a mult héten Jobbágy Todor újedeli háza ismeretlen okból kigyulladt s a szomszédokkal együtt leégett az épületek. Szeptember 15-én éjjeli 1/2 órakor spólas és harangszóga verte fel a torlai tűzoltókat. Valamely boglya és három épület égett túl a határon Koppandon, hová már nem mentek ki tűzoltók. A tűz temosokára meg is esendedett.

Vadak. Villámköntök derek vadászársaság van s ki is jának egy-egy vadrucczát löni a kerdesli tőhoz s addig Torozkó vídedék vadlőzők, Harasztoson a farkasok nyomulnak a falukba hogy egy-egy ptyókát vagy juhot reggelizzenek fel. Torozkó vídedékre engedélyt kértek és nyertek a vármegyétől, hogy legyen szabad lövésük. Harasztoson Tatar József helyi vadászársaság a napokban harom orlára lött, de csak egyet a nagy himet talála, melyet nagy diadalal vitték be s állították ki közszemlére.

Mai számukhoz a „Pesti Hirlap”-nak egy felhívását mellékeljük, melyre figyelemfeltejtők olvasnának.

Nesselföld Miklós urnak lapunk 35. 36. 37. s mai 38. számában megjelent derek vezérközönségortáza térkérjük figyelmét főleg azoknak, kiknek esavok és hátsók messzebbre is terjed.

Aszfalt fedellemez nagyraktár
Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség szives tudomására hozni, hogy főtéri tüzletemet újonnan egy hazai gyártmányú cizkkel,
„aszfalt fedellemez papir”-ral
láttam el, mely cizkkel nagy mennyiségben tartok raktáron.
Midőn építő és építető közönség szives figyelmébe ajánlom zen új hazai gyártmányt, egyuttal megjegyzem, hogy jóval felülmulja a kátrány papirt, teljesen szagtalan, az árra nézt feltűnően olcsóbb.
Megrendeléseket gyorsan és lelkiismeretesen teljesítek.
Továbbá ajánlom dúsan berendezett
FÜSZER NAGYRAKTÁROMAT
szives figyelmébe és pártfogásába.
Torda, 1894. szeptember hó 21.
Kleinhempel József,
a „J. Eszényi” cégét tulajdonosa.
Honl iparnak légy hive

Uj óras-, ékszer- és látszerészi üzletnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudására hozni, hogy Tordán, Fötér 47. sz. alatt, az Amberboj Albert ur házában egy, a mai kornak megfelelő

óras-, ékszerész- és látszerész üzletet nyitottam.

Figyelmébe ajánlom dusan felszerelt, jutányos ár mellett, mindenemű arany és ezüst férfi és női zseb-, borító-, inga-, ráma-, asztali, fali továbbá utazási és óbresztó-órák, valamint mindenemű ékszerekből álló

nagy raktáromat.

Bármínemű órák, látszerészi, természetstudományi és erómtani (mechanikai) eszközök, varrógépek stb. javítási műterme. — A tölem vett vagy általam kijavított órákért 1 évig jótállok.

Berlini legfinomabb látszerészeti czikkék főraktára

Vidéki megrendelések a legrövidebb idő alatt jutányosan és pontosan teljesítetnek.

A nagy érdemű közönség pártfogását kéri

tisztelettel

Iring Pál,

chronometer, műóras és ékszeraktáros.

Egy jó esaládból való flu tanoncznak felvétetik.

3—0

Uj üzlet-nyitás

Van szerencsém tiszteletteljesen szives tudomására hozni ugy a helybeli, mint a vidéki nagyérdemű közönségnek, hogy a 12 évig fenállott „Miron és Takats” céget közös egyetértéssel megszüntetve — a helyi piaczon (Weress Lajos-féle ház) a „Korona” czimű szálloda alatt, egy a kor igényeinek megfelelő

női- és férfi-divatüzletet nyitottam s azt

Takats György

törvényszékiileg bejegyzett cég alatt fogom folytatni.

Midőn vállalomt irant a szives figyelmet és nagybecsű támogatást kérem, szabadon hivatkoznom e város falai között eltöltött időre, a kereskedelem terén kifejtett hosszas működésre s ez alatt szerzett tapasztalataimra, a mely körülmények által biztosítottok nyujthatok e nemes város és vidéke közönségének, hogy valamint a multon kifejtett e tereni működésemet a *szoliditás, pontosság és előzékenység* jellemezte; ugy jövőre is oda fogok törekedni, hogy ezen elveket minden körülmények között megvalósíthassam.

Üzletemet közelebből tett bevásárlások által ugy berendeztem, hogy a legkényesebb igényeknek is képes leszek megfelelni. Allandoan *dus választékban* vannak raktaron: *szines szövetek, fekete crepp és ternok, sima és virágos, indis fullórok, India cord savannák, válllek, batizatok, szines szerb viszonak, szőttek, rücskös nizzák, canavácok, nyári nadragnak való gyapott és mosó szövetek, fekete és szines paplan altások. Női ingek és corsetták, sleierek, miedere, nap és esőernyők, női és férfi kalapok, kesztyúk, cipők, divatos nyakkendők pipere; aruk; szappanok parfümök, futo, asztalala és agyeleibe szőnyegek, selyem, narasz és tejj nagy kendők, közep és egész finom pokrocok, mosó, szines parchetek, gyölesok, s más itt elő nem sorolt szakmamba vágó czikkék, melyeket a legjutányosabb árak mellett aruitok el.*

Megjegyezni kívánom, hogy kívánatra oly árut is beszerzek, mely szakmamba nem tartozik s azt beszerzési áraban számítom fel

A nagyérdemű közönség szives jó indulatát és támogatását kérve, vagyok

5—6

kiváló tisztelettel

Takats György.

Uj üzletnyitás

NAGY ALBERT

vas- és fűszer kereskedő a vasemberhez (Tordán)

Két pneumatikus velőcipéd
eladó féláron
Kolozsvárt Káhlé Jánosnál
(Taufér utóda.) 1—0

Ajánlja az idényre megérkezett és nagyválasztéku hajó és takarékl-tűzhelyeit, **honi és francia fűzők emencezeit, reggeli és szalon fűtő kályháit** a legesinosabb kivitelben rendkívül olcsó árban.

Kittinő tisztelettel NAGY ALBERT

1—0

Felhívás előfizetésre!

PESTINAPLÓ

naponta kétszer megjelenő politikai napilapra

A „Pesti Napló” a legértelmesebb és legszebben kiállított napilap és emellett a legolcsóbb is.

Folyó évi október elsajétől kezdve a reggeli és esti lappal együtt — egyszerre küldve — évenként 14 forintért fizethető elő.

A Pesti Napló regénytárczája a legvonzóbb az egész világon, a szerkesztőség magához váltotta öt esztendőre

Alphonse Daudet és Georges Ohnet

valamennyi megírandó regényeinek kizárólagos fordítási jogát. Így novemberben kezdi meg a közlését Georges Ohnet legújabb regényének, melynek czime:

Régi harag.

Oktoberben közli Andre Theurier legújabb regényét, melyen a nagy francia elbeszélő most dolgozik és a mely a nizzai kozmopolita társasággal foglalkozik. Január folyamán közli Alphonse Daudet-nak épp most készülő regényét, melynek tárgyát a világhírű költő a saját ifjúságából merítette. A Pesti Napló tárczarovatának rendszeres dolgozó társai lettek:

Camille Flammarion, François Coppée, Jules Lemaitre, Francisque Sarcy, Armand Silvestre, Anatole France, Emile Zola, Catulle Mendez, Marcel Prévost, Paul Bourget arak a francia irodalom nagynevű jelesei s ezenfelül a jövőre is felkeresik a Pesti Napló tárczarovatát: kittinő dolgozataikkal a magyar irodalom legkíválóbb elbeszélői.

A Pesti Napló karácsonyi ajándéka

oly fényes meglepetés lesz, minőt a világ semmiféle lapja sem nyujt olvasóinak. Csak annyit jelzünk előre, hogy az irodalmi és művészeti remekek egész kincsháza fog karácsonyra a Pesti Napló asztalára szétkülöndülni.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Esti és reggeli lap együtt egyszerre küldve vidékre:

Egész évre 14 frt — kr. Negyedévre 3 frt 50 kr.

Fel évre 7 frt — kr. Egy hónapra 1 frt 20 kr.

Naponként kétszer, reggeli és esti kiadás külön-külön a hához vagy postán küldve

Budapesten és vidéken: — 4 frt 50 kr.

Fel évre 9 frt — kr. Egy hónapra — 1 frt 60 kr.

A Pesti Napló kiadóhivatala. Budapest, Ferencziek-tere Bazárépület.

1—0